

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА

Факультет іноземних мов
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Німецька мова і література»
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30 ”серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міжкультурні аспекти перекладу
Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Викладач (-і)	Ткачівська Марія Романівна
Контактний телефон викладача	(0342)596141
E-mail викладача	maria.tkachivska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекційні, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	вівторок 15.10
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Міжкультурні аспекти перекладу» передбачає засвоєння видів і типів перекладу як вияву міжкультурної комунікації. Студенти мають можливість розрізняти жанрово-стилістичні особливості (ознаки) різних типів тексту. На завершальному етапі вивчення основної іноземної студенти оволодіють здатністю аналізувати не тільки переклад тексту художнього твору, але й особистість автора, суспільно- історичну ситуацію, літературний напрямок. Курс спрямовано також на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння шляхом пошуку, читання і аналізу текстів. У процесі здійснення перекладу важливо попередити помилки, що виникають через схожі, хоча насправді відмінні явища в межах кожного аспекту іноземної та рідної мов. Вивчення курсу — покликано запобігти інтерференції української мови на іноземну та навпаки.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<ul style="list-style-type: none"> • розкрити загальні питання теорії міжкультурного перекладу; • ознайомити студентів з основними моделями та способами процесу перекладу; • забезпечити глибоке засвоєння видів і типів перекладу та їх використання для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу (МП); • навчити студентів розрізняти і використовувати різні види трансформацій, <p>У процесі здійснення перекладу важливо попередити помилки, що виникають через схожі, хоча насправді відмінні явища в межах кожного аспекту іноземної та рідної мов. Отже, вивчення курсу –Теорія і практика перекладу» покликано запобігти інтерференції української мови на іноземному та навпаки та набути навичок перекладу.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
4.1 Загальні компетентності :	
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. • Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. • Здатність бути критичним і самокритичним. • Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми з теорії і практики перекладу. • Здатність працювати в команді та автономно. • Здатність спілкуватися державною та німецькою мовами. • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. • Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 	
4.2 Фахові компетентності :	
<ul style="list-style-type: none"> • Здатність використовувати в професійній діяльності знання про німецьку мову як 	

особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

- Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку німецької мови та літератури, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати державну та німецьку мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність вільно оперувати спеціальною перекладознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

4.3 Результати навчання :

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та німецькою мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз в галузі теорії та практики перекладу, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Організувати процес свого навчання й самоосвіти у галузі перекладознавства
- Знати й розуміти систему німецької мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію німецької мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та німецькою мовами.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Аналізувати й інтерпретувати твори німецької художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної освітньої спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекційні заняття	12
Семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI	035 Філологія	3	В

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки

Тема 1. Мистецтво перекладу: основні положення	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема 2. Національно-маркована лексика: проблема збереження її етномовної специфіки в перекладі.	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема 3. Художня сила імені: особливості відтворення ономастичних реалій	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема № 4. Лексичні одиниці з радянськими оцінними конотаціями та концептуалізаціями і їхній переклад.	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема № 5. Інтертекстуальність	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема № 6. Абревіатури в художній літературі та стратегії їхнього перекладу	Лекційне заняття	Опрацювання лекційного матеріалу, 4 год	2
Тема № 7. Поетичні вкраплення та їхній переклад	Семінарське заняття	Підготовка рефератів, 4 год. Аналіз оригіналу та перекладу тексту, 2 год.	4
<i>Семінарське заняття № 1. Українські реалії та їхнє відтворення на німецьку мову.</i>	Семінарське заняття	Аналіз оригіналу та перекладу тексту, 2 год	4
<i>Семінарське заняття № 2. Власні назви та їхній аналіз.</i>	Семінарське заняття	Аналіз оригіналу та перекладу тексту, 2 год	4
<i>Семінарське заняття № 3. Робота над текстами. Переклад та аналіз перекладу текстів.</i>	Семінарське заняття	Порівняльний аналіз запропонованих уривків тексту оригіналу і перекладу	4
<i>Семінарське заняття № 4. Робота над текстами.</i>	Семінарське заняття	Підготовка доповіді, 4 год.	4

Переклад та аналіз перекладу текстів.			
<i>Семінарське заняття № 5.</i> Інтертекстуальність як перекладознавча проблема.	Семінарське заняття	Підготовка доповіді, 4 год.	2
<i>Семінарське заняття № 6.</i> Робота над текстами. Переклад та аналіз перекладу текстів. Переклад уривків із роману Ю. Андруховича «111 інтимних міст»: с. 17-18 «Алупка»; с.107-110 «Грац»; с.218-119 «Кельн»; с. 259-260 «Лондон»; с. 261-266 «Львів».	Самостійна робота	Аналіз тексту, 20год	3
<i>Семінарське заняття № 7.</i> Робота над текстами. Переклад та аналіз перекладу текстів. Переклад уривку із роману С.Жадана «Ворошиловоград» (Частина I. С. 3-8).	Самостійна робота	Аналіз тексту, 20год.	3
<i>Семінарське заняття № 8.</i> Робота над текстами. Переклад та аналіз перекладу текстів. Переклад уривку із роману С.Жадана «Месопотамія» (самостійно обрати уривок).	Самостійна робота	Аналіз тексту, 20год	3

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Передбачено одну письмову підсумкову роботу (максимум 10 балів) та дві поточних (максимум по 5 балів кожна).
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру

	за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 1.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали письмових робіт.
7. Політика курсу	
<p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, письмових робіт, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях, активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань, списування, результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>	
8. Рекомендована література	
Базова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексеева, И. С. Введение в переводоведение: Учебное пособие для вузов. – М. : Академия, 2008. – 354 с. 2. Коваленко А. Я. Научно-технический переклад: Навчальний посібник.– Тернопіль: Вид-во Карп'юка, 2001.– 284 с. 3. Комиссаров В.Н. Теория перевода – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с. 4. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с. 5. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: Навч. посібник для студентів. — Київ: Юніверс, 2003. — 280 с. 6. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад).– Вінниця: Нова Книга, 2003.– 448с. 7. Латышев Л. К. Перевод : теория, практика и методика преподавания : учеб. пособие для студ. пер. фак. вузов / Л. К. Латышев, А. Л. Семенов. – М. : Academia, 2003. – 192 с. 8. Маслова, В. А. Лингвокультурология: учебное пособие для вузов. – М.: Академия, 2007. – 202 с. 9. Садохин, А. П. Теория и практика межкультурной коммуникации: учебное пособие для вузов / А. П. Садохин. – М.: Юнити, 2004. – 271 с. 	
Додаткова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бархударов Л.С. К вопросу об отношении формальных и семантических моделей предложения // Теория языка. Англистика. Кельтология. – М.: Наука, 1976. – С. 11-18. 2. Бахтин М. Д. Культурное пространство // Вестник Восток. Кав. ГТУ [«Гуманитарные науки»] / Восточно-Кавказский гос. техн. ун-т, 2004. – № 2. – С. 1-8. 3. Белянин В.П. Психолингвистические аспекты художественного текста. – М.: Изд-во МГУ, 1988. – 120 с. 4. Бурда О. В. Міфологеми та ідеологеми як специфічні й етно-соціально забарвлені терміносистеми / О.В.Бурда //Проблеми української термінології.– 2002.– №453. – С. 171–174. 5. Гальперин И.Р. Изменчивость контекстно-вариативных форм членения текста. // 	

- Русская речь. Текст как целое и компоненты текста. – М.: Наука, 1982. – С. 18-28.
6. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
 7. Григорьева О.Н. Цвет и запах власти (семантика ощущений в языке СМИ) // Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования. – М.: Изд-во МГУ, 2001. – С. 37 – 39.
 8. Дридзе Т.М. Текст как иерархия коммуникативных программ (информационно-целевой подход). – В кн.: Смысловое восприятие речевого сообщения (в условиях массовой коммуникации) / Отв. ред. Т.М. Дридзе, А.А. Леонтьев. – М.: Наука, 1976. – С. 48-57.
 9. Емышева Е. Некоторые особенности ведения переговоров с представителями разных стран // Управление персоналом.– 2000. № 2.– с.25-27
 10. Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. – М.: Наука, 1982. – 158 с.
 11. Зимняя И.А. Смысловое восприятие речевого сообщения. – В кн.: Смысловое восприятие речевого сообщения (в условиях массовой коммуникации) / Отв. ред. Т.М. Дридзе, А.А. Леонтьев. – М.: Наука, 1976. – С. 5-33.
 12. Казакова Т.А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова-М.: Союз, 2001.– 320 с. 8
 13. Казакова Т.А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова-М.: Союз, 2001.– 320 с. 9
 14. Каменская О.Л. Текст и коммуникация: Учеб. пособие для институтов и факультетов иностр. языков. – М.: Высшая школа, 1990. – 152 с.
 15. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. – М.: Наука, 1987. – 263 с.
 16. Кацнельсон С.Д. Предисловие // История лингвистических учений. Древний мир. / Ред.: А.В. Десницкая, С.Д., Кацнельсон – Л.: Наука, 1980. – С. 3-6.
 17. Колшанский Г.В. Контекстная семантика. М.: Наука, 1980. – 149 с.
 18. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
 19. Коротченко Т. В. Переводческие стратегии в англоязычной культуре середины XX в. // Молодой ученый. — 2011. — № 9. — С. 117-119.
 20. Крюков А.Н. Понимание как переводческая проблема. // Перевод и интерпретация текста. Сб науч. работ Ин-та языкознания АН СССР. М., 1988. – С. 65-75.
 21. Куайн У. В. Слово и объект. – М.: Логос Праксис, 2000. – 386 с.
 22. Лановик З. Художній переклад як проблема компаративістики // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 256–271.
 23. Лановик М. Перекладознавчі проблеми компаративістики крізь призму літературознавчих теорій // Літературознавча компаративістика. — Тернопіль, 2002. — С. 272–309.
 24. Левин Ю.Д. Проблема переводной множественности. // Литература и перевод: проблемы теории. М.: Прогресс, Литера, 1992. – С. 213-224.
 25. Левицкая Т.Р., Фитерман А. Н. Проблемы перевода (на материале современного английского языка). – Москва: Междунар. отношения, 1976. – 206 с.
 26. Леонтович О. А. Введение в межкультурную коммуникацию: учеб. / Леонтович О. А. – М. : Гнозис, 2007. – 368 с.
 27. Леонтьев А.А. Психолингвистических единицы порождения речевого высказывания. – М.: Наука, 1969. – 307 с.
 28. Матвеева Л.В. Полиmodalность и полисемантичесность языка и грамматики телекоммуникаций // Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования. – М.: Изд-во МГУ, 2001. – С. 41 – 42.
 29. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода – М.: Московский Лицей, 1996. – 208 с.
 30. Моисеев М.Д. Английский лексика. Правильный выбор слова, – М.: Аквариум, 1996.
 31. Москаленко М. Тисячоліття: переклад у державі слова // Тисячоліття: Поетичний переклад України-Русі. — Київ: Дніпро, 1995. — С. 5-38.
 32. Мушніна О.О. Об'єктний предикативний інфінітивний зворот як проблема перекладу

(на матеріалі англійських науково-технічних та художніх текстів) // Філологічні студії. – Луцьк, 2004. - № 1 (25). – С. 61-67.

33. Мушніна О.О. Особливості відтворення артиклів у перекладі науково-технічної та художньої прози // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. Зб. наукових праць. – К.: Київський університет, 2005. – Вип. XI. – С. 49-53.
34. Паршин А. Теория и практика перевода. – М.: Русский язык, 2000. – 161 с.
35. Петренко В.Ф. Психосемантика сознания. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988. – 208 с.
36. Петренко В.Ф. Психосемантический аспект массовых коммуникаций // Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования. – М.: Изд-во МГУ, 2001. – С. 44 – 47.
37. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М.: рефл-бук, 2001. – 656 с.
38. Прокопенко, А. В. Конфліктні стратегії політдіяча в аспекті стратегій перекладу (на основі американського політінтерв'ю) // Філологічні трактати. — 2012. — Т. 4, № 2. — С. 82-88.
39. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – Москва: Междунар. отношения, 1974. – 216 с.
40. Сорокин Ю.А. Проблема перевода с психолінгвістическої точки зрення. – Тетради перекладача, № 21. – М.: Высшая школа, 1984. – С. 14-17.
41. Спивак Д.Л. Лінгвістика измененных состояний сознания. – М: Наука, 1986. – 92 с.
42. Стернин И.А. Проблемы анализа структуры значения слова. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1979. – 156 с.
43. Тороп П. Тотальный перевод. – Тарту: Издательство Тартуского ун-та, 1995. – 220с.
44. Урманцев Ю. А. О формах постижения бытия // Вопросы философии. – 1993. – № 4. – С. 89-105.
45. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини.- Вінниця : Нова книга, 2006. – 272 с.

Методичне забезпечення

1. М.Р. Ткачівська. [Інтертекстуальність та цитати доби тоталітарного режиму в німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича](#)
2. М.Р. Ткачівська. [Цитати доби української незалежності в німецькомовних перекладах творів Ю. Андруховича](#). - Вісник Луганського національного університету.
3. М.Р. Ткачівська. Поетичні вкраплення та їх переклад (на прикладі української та німецької мов) Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Філологічна». Випуск 54. С.300-303.
4. Ткачівська М. Вставні слова і мовне табу (про ще одну проблему лихослів'я) / М. Ткачівська // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 126. – 606 с. – С. 266-270.
5. Ткачівська М. Мова гніву або вербальне опоганення / М. Ткачівська; гол. ред. Н. В. Іваницька // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологічна (мовознавство): збірник наукових праць. – Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2014. – Вип. 19. – 474 с. – С. 263-268.
6. Ткачівська М. Р. Мовні «заплави» або лихослів'я (перчений хліб перекладача) / М. Ткачівська // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – № 3 (286) лютий 2014. – 184 с. – С. 50-57.

Викладач Ткачівська Марія Романівна